

Stockholmsforskningens verksamhet 2011, 2012 och i framtiden

Stockholmsregionen befinner sig i ett turbulent omvandlingsskede som är angeläget att fortlöpande dokumentera och successivt analysera. Kommunfullmäktige firar år 2013 sitt etthundrafemtionde verksamhetsår. Detta är ett bra tillfälle att belysa kommunalpolitikens former och innehåll. Dessa båda omständigheter utgör riktmärke för verksamheten under innevarande och nästkommande år.

Bakgrund

Stockholmsforskningens uppdrag är att initiera, stimulera och ge ut angelägen Stockholmsforskning. En kort redogörelse för verksamheten under år 2011, inklusive delegationsbeslut (se bilaga) samt för Stockholmia förlags utgivning under innevarande år föregås av några rader om perspektiven framåt.

Verksamheten stöds av den rådgivande Kommittén för stockholmsforskning, vars ledamöter utses av kulturnämnden. De fem ledamöterna har hämtats ur majoriteten och minoriteten i Stadshuset, förlags- och forskarvärlden samt bland stadens förvaltnings- och bolagschefer.

Den *initierande* verksamheten bedrivs genom att angelägna och förbisedda forskningsfrågor identifieras och kompetenta forskare och författare intresserats för dessa. För närvarande drivs tre lite större projekt. Ett handlar om Stockholms moderna politiska historia – Makten i Stadshuset med särskilt stöd från kommunstyrelsen och redovisning till fullmäktiges jubileumsår 2013. Vi hoppas på fortsatt anslag 2013 så att projektet kan fullföljas enligt planerna. Ett andra projekt syftar till att analysera Stockholmsregionens ekonomiska förändringar efter andra världskriget och ett tredje undersöker Stockholmstrafikens dramatiska förändringar under 1900-talet.

Stimulansen till forskningsprojekt sker genom att goda idéer understöds genom mindre bidrag och genom stöd av ansökningar hos andra finansiärer. Många av våra projekt drivs i samarbete med andra intressenter. Genom Stockholmiapriset som

utdelas i samverkan med Samfundet S:t Erik söker vi locka yngre akademiker att behandla Stockholmsfrågor i sina uppsatser. Forskarnätverket Svenskstad ger också goda möjligheter att stimulera viktig forskning.

Huvudprincipen är att den forskning som stöds också ska *publiceras* av vårt Stockholmia förlag, företrädesvis inom Stockholms stads monografiserie, även om flera av de projekt vi initierat och medverkat i också finner andra publiceringskanaler. Utgivningen av monografiserien stöds av ett särskilt redaktionsråd med representanter för olika akademiska discipliner och andra kunskapsproducerande institutioner med Stockholmsinriktning. Vi försöker genomgående anpassa utgivningen så att den ska kunna läsas av en intresserad gymnasist. Forskningsresultat sprids också genom seminarier, konferenser och publicering på hemsidan. Vi har också vänt oss till en yngre läsekrets genom en bilderbok om Stockholms historia från början.

Framtidsperspektiv

En fråga som diskuterats inom kommittén och som också lett till att propåer riktats till ansvariga för olika stora stadsbyggnads- och infrastrukturprojekt har gällt en fortlöpande dokumentation av dessa samt efter hand vetenskaplig analys. Det har även uppfattats som angeläget att teckna den historiska bakgrunden till de stora projekt som är under genomförande. Resultatet av dessa ansträngningar har varit blandade. Ett relativt lyckosamt exempel var trängselskatteförsöket där den ansvariga organisationen gav Stockholmsforskningen i uppdrag att genomföra en analys (monografi nr. 198) som också översatts till engelska. På dåvarande regionplanekontorets uppdrag genomfördes också en fortlöpande och kalendarisk dokumentation av viktigare beslut och andra händelser. Försök att erhålla stöd när det gäller stadens trafikplanering under efterkrigstiden eller Citybanans 150-åriga förhistoria har dock inte lyckats. Ett av de projekt som för närvarande framstår som angeläget att följa är Slussens ombyggnad men även den stora mängd stadsutvecklingsprojekt som pågår runt om i staden. Vi kommer att pröva olika vägar att uppamma intresset och resurserna för dylika dokumentations- och forskningsinsatser.

I samarbete med övriga delar av Stadsmuseet och externa parter startar ett arbete med att utforma en forskningsstrategi som också ska kunna diskuteras som

utgångspunkt för museets övriga verksamheter. I fokus står den föränderliga gränsen mellan hemmet/det privat å ena sidan och offentligheten/det offentliga rummet å den andra.

Under 2011 har följande titlar utkommit

I monografiserien

Nilsson, Torbjörn (red.), *Stockholm blir välfärdsstad* (nr 213)

Borg, Alexandra, *En vildmark av sten – Stockholm i litteraturen 1897–1916* (nr 214)

Hermelin, Brita, *Det globaliserade tjänstesamhällets Stockholm – Ekonomiska geografier i omvandling* (nr 215).

Sennefelt, Karin, *Politikens hjärta – Medborgarskap, manlighet och plats i frihetstidens Stockholm* (216).

Larsson, Bo och Svensson, Birgitta (red.), *Andra Stockholm – Plats, liv och identitet i storstaden* (217).

Lilja, Elisabeth, *Den segregerade staden – Tre kvarter i Stockholms innerstad* (218).

Utanför monografiserien

Lundin Per & Åhrén Uno (red.), *Bilstaden*.

Karlsson, Börje och Tenfält, Torbjörn, *Från almstrid till trängselskatt – De stora slagen om Stockholm*.

Friman, Helena, *Stockholm svart på vitt – Fotografier från innerstaden 1860–1960*.

Fredriksson, Göran H., *Regeringsgatan – I förvandlingarnas stad*.

Under 2012 har hittills följande titlar utkommit

I monografiserien

Forsmark, Ann-Sofi, *Stockholmsfotografer – En fotografihistoria från Stockholms stadsmuseum* (nr 220).

Sandin, Gunnar, *Vägen till Citybanan – Spårfrågan mellan Norr och Söder under 150 år* (nr 221).

Bolling, Hans och Yttergren, Leif, *Stockholmsolympiaden 1912 – Tävlingarna – Människorna – Staden* (nr 223).

Utanför monografiserien

Lindström, Jonathan, *Stockholm från början*.

Lennartsson, Rebecka och Petersson, Sven, *Blåmjölk, gäspa, katekes och pissluntor – Minnen från Frimurarbarnhuset i Kristineberg*.

Under resten av året utkommer

I monografiserien

Claes Ellehag, *Från Handelshus till Stadsmuseum – En byggnadshistorisk skildring av Södra stadshuset.*

Gunilla Peterson, *Sotare i Stockholm genom tiderna.*

Anders Perlinge, *Bubblan som sprack – Byggboomen i Stockholm 1896–1908.*

Johanna Sköld, *Fosterbarnens ö – Prins Carls uppfostningsinrättning och verksamheten på Gålö 1830–1939.*

Martin Emanuel, *Trafikslag på undantag – Cykeltrafiken i Stockholm 1930–1970.*

Karl-Olof Andersson, *Per Anders Fogelström – Ett liv för litteraturen, freden och miljön.*

Alexandra Borg, *Brottsplats Stockholm – Urban kriminallitteratur 1851–2011.*

Arbetarnas kulturhistoriska sällskap ... *faror för staten av svåraste slag – Politiska fångar på Långholmen 1880–1950.*

Stig Holmstedt, *Ett halvsekel i Stockholmstrafiken – Politik, planering och utbyggnader.*

Utanför monografiserien utges

Kerstin Lidström, *Dansare i världen – Från Operans Balettelevskola till Kungliga Svenska.*

Stockholm som ovan

Anders Gullberg

Forskningschef

Bilaga

Beslut fattade av Forskningschef vid Stockholmsforskningen/Stockholmia förlag under kalenderåret 2011 med stöd av Kulturförvaltningens delegationsordning 1.9

1.9.1 Beslut om forskningsbidrag; ingå och säga upp avtal med forskare om högst 400 tkr

Professor Torbjörn Nilsson, Södertörns högskola. Fortsatt arbete med projektet Makten i Stadshuset 400 tkr.

Fil. Dr Johanna Ringarp, Politik i grannländernas huvudstäder 66 tkr.

1.9.2 Inköp/upphandling, utbetalning av forskningsbidrag högst 400 tkr per tillfall Professor Torbjörn Nilsson, Södertörns högskola. Fortsatt arbete med projektet Makten i Stadshuset 400 tkr.

Fil. Dr Henrik Román, Uppsala universitet. Friskolereformen i kommunfullmäktige. 67,5 tkr.

1.9.3 Beslut om intagande av skrift i monografiserien

Monografi nr 215. Hermelin, Brita, Det globaliserade tjänstesamhällets Stockholm – Ekonomiska geografier i omvandling.

Monografi nr 216 Sennefelt, Karin, Politikens hjärta – Medborgarskap, manlighet och plats i frihetstidens Stockholm. 2011.

Monografi nr 217. Larsson, Bo och Svensson, Birgitta (red.), Andra Stockholm – Plats, liv och identitet i storstaden.

Monografi nr 218. Lilja, Elisabeth, Den segregerade staden – Tre kvarter i Stockholms innerstad.

Monografi nr 220. Forsmark, Ann-Sofi, Stockholmsfotografer - En fotografihistoria från Stockholms stadsmuseum.

Monografi nr 221. Sandin, Gunnar, Vägen till Citybanan – Spårfrågan mellan Norr och Söder under 150 år.

Monografi nr 223. Bolling, Hans och Yttergren, Leif, Stockholmsolympiaden 1912 – Tävlingarna – Människorna – Staden.